

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1534
Toplantı Tarihi/Sayısı : 18.7.2023/34
Karar Numarası : 2023/554
Başvuran : U. A.
Başvuran Vekili : -
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : Beşikdüzü T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres :

I.BAŞVURU KONUSU

1. Başvuru, başvuranın herhangi bir disiplin cezası almamasına rağmen eş ile mahrem görüşme ödülünden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkindir.

II.İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda başvuran özetle;

a. Evli ve iki kız çocuğu babası olup uzun yıllardır çeşitli ceza infaz kurumlarında cezasını infaz etmekte olduğunu,

b. Yaklaşık 6 ay önce doluluk nedeniyle halihazırda bulunduğu ceza infaz kurumuna nakledildiğini,

c. Herhangi bir disiplin cezası olmamasına ve sosyal etkinliklere katılım sağlamasına rağmen pandemi nedeniyle ara verildikten sonra tekrar faaliyete geçen eş ile görüşme uygulamasından kurum idaresinden talep etmesine rağmen yararlandırılmadığını,

d. İnfaz etmesi gereken 14 yıllık cezası daha olduğundan aile birliğinin korunması için bu uygulamadan yararlanması gerektiğini belirtmiştir.

3. Muhatap Kurum, Beşikdüzü T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Hükümlülerin ödüllendirilmesi müessesinin infazı devam etmekte olan hükümlülerin yeniden sosyalleşmesini sağlamak suretiyle hukukî ve toplumsal kurallara bağlı bireyler olmalarını teşvik etmek amacıyla ceza infaz kurumu idare ve gözlem kuruluna tanınmış bir yetki ve görev niteliğinde olduğu,

b. Bu hususta verilecek ödülün niteliği ve süresinin münhasıran idare ve gözlem kurulunun takdirinde bulunduğu ve her bir ödülün müstakil olarak belirlenerek uygulandığı,

c. Hükümlü hakkında ceza infaz kurumunda bulunan servislerin ödüllendirilmesi bakımından bir teklifte bulunmadığı,

d. Uygun görülmesi durumunda İdare ve Gözlem Kurulu üyeleri ya da ilgili servisler tarafından belirlenen hükümlü ve tutuklulara yine İdare ve Gözlem Kurulunun üyeleri tarafından kararlaştırılarak ödül ve ödülün verilmiş

şekli belirlenip ödülün uygulamaya geçirileceği ifade edilmiştir.

4. Muhatap kurumun cevabi yazısı başvurana iletilmiş olmasına karşın başvuran Kurumumuza yazılı bir görüş iletmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesine göre; *"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."*

6. Mezkûr Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde: *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Kurumun çalışma alanları" başlıklı 24'üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre: *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* Kurumun çalışma alanları arasında sayılmıştır.

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre: *"Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."*

IV. DEĞERLENDİRME

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda, başvuranın iddiaları ve muhatap Kurumun yanıtı, konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

11. 30/3/2004 tarihli Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik'in 5'inci maddesinin (a) bendi: *"Hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesi ile ulaşılmak istenen temel amaç; bu kişilerin yeniden sosyalleşmesini sağlamak suretiyle insan haklarına saygılı, hukukî ve toplumsal kurallara bağlı"*

bireyler olmalarını teşvik etmektedir.”

12. Mezkûr Yönetmelik’in 5’inci maddesinin (c) bendi: *“Hükümlü ve tutuklulara ödül verilirken bunların bir hak değil, teşvik esaslı ayrıcalık olarak verilebileceği göz ardı edilemez.”* şeklindedir.

13. Aynı şekilde mezkûr Yönetmelik’in 5’inci maddesinin (d) bendi: *“Ödüllendirmede; kurumun fiziki yapısı, personel sayısı, malî ve sosyal imkânları ile mevcut doluluk durumu dikkate alınır.”* şeklindedir.

14. Mezkûr Yönetmelik’in 11’inci maddesinin birinci fıkrası ise: *“ Kapalı ceza infaz kurumundaki hükümlü ve tutuklulara, en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar eşleriyle kurumun bu tür ziyaretler için ayrılan bölümünde ve personelin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde eş görüşmesi ödülü verilebilir.”* hükmünü haizdir.

15. Somut başvuruda başvuran, herhangi bir disiplin cezası almamasına ve ceza infaz kurumundaki sosyal aktivitelerin tamamına katılım sağlamasına karşın eş ile mahrem görüşme ödülünden yararlanamadığını ve söz konusu durumun aile birliğini temelinden sarstığını iddia etmektedir.

16. Ceza infaz kurumlarında buldukları ortama uyum sağlamaları ve çevreyle anlamlı bir ilişki kurabilmeleri adına hükümlüler ve tutuklular; eş ile mahrem görüşme, tek kişilik odada televizyon bulundurma, haftalık telefon görüşmelerinin sayısının ve süresinin artırılması, açık veya kapalı ziyaretlerin süresinin uzatılması gibi ödüllerle teşvik edilebilmektedir. Söz konusu ödüllerin verilmesinde kurumun mali ve sosyal imkânları, hükümlü ve tutukluların işledikleri suçun türü, koşullu salıverilme tarihi, kişisel özellikleri ve ihtiyaçları, bedensel ve psikolojik yapısı, eğitim durumu ve mesleği göz önünde bulundurulmakta olup verilecek ödülün niteliği ve süresi münhasıran idare ve gözlem kurulunun takdirindedir. Dolayısıyla ilgili başvurunun konusunu oluşturan talebin kişinin yararlanması elzem bir hakka ilişkin değil, çeşitli ölçütlerin göz önüne alındığı ve idarenin takdir yetkisinde bulunan bir ödüle ilişkin olduğu görülmektedir. Başvuranın söz konusu ödülünden yararlanabilmesi için öncelikli olarak başvuranın ödüllendirilmesi yönünde bir değerlendirmenin varlığı gerektiğinden başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

18/7/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye